

УДК 821.161.2.09

Г. С. Косарева,
кандидат філологічних наук, доцент
(Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв)
gala-k77@yandex.ru
ORCID: 0000-0002-0837-5806

ТВОРЧИСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ ПОЕТІВ-ВІСІМДЕСЯТНИКІВ

У статті актуалізовано поетичну творчість Т. Шевченка крізь призму лірики поетичного покоління 80-х років ХХ століття. Метою статті є з'ясування інтертекстуальних зв'язків з поезіями Т. Шевченка, зокрема визначення особливостей трансформації змістовних та формальних чинників у творах Н. Білоцерківець, О. Пахльовської, П. Медянки, П. Гірника, О. Забужко. Акцентовано на семантичній ролі паратекстуальних (заголовок-провокація, епіграф), інтертекстуальних (алюзії, прями цитати, імена, центони) складників.

Ключові слова: інтертекстуальні зв'язки, алюзії, заголовок, епіграф, альтернативна пародія.

Постановка проблеми. Творчість Тараса Шевченка є відкритою для розуміння та сприймання, текстуальної інтерпретації для багатьох поетичних поколінь, оскільки зорієнтована на універсальну художню метасистему, в якій оприявнюються культурософські, історичні, національні, суспільні парадигми людства. Як слушно зауважує Т. Гундорова, "великий поет і класика як така озвучуються, так би мовити, онтологічно в різні часи і в різних модусах – політичних, художніх, гуманітарних, біографічних" [1]. Вплив Шевченкового доробку на розвиток українського письменства є досить ґрунтовним: шевченківські теми й мотиви, топоси і образи, цитати і посилання, алюзії і колажі оприявлено у сучасному літературному процесі, зокрема і в творчості поетичного покоління 80-х років ХХ століття.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Зауважимо, що рецепція постаті та творчості Т. Шевченка розглядається дослідниками від традиційно канонічного народницького потрактування (С. Єфремов, Ю. Івакін) до модерних (І. Дзюба, Г. Грабович, О. Сліпушко, О. Забужко) та альтернативних постмодерних парадигм (Т. Гундорова, Г. Клочек), зокрема і профанної деканонізації образу (О. Бузина, Ю. Андрухович, С. Жадан), що пов'язано із процесами "поп-культурної індустрії присвоєння класики" [1: 363], постмодерної гри, явищ кітчу та перфомансу.

До того ж, спорадично творчість поетичного покоління 80-х років стала об'єктом дослідження у наукових студіях Н. Анісімової [2], Н. Лебедінцевої [3]. Поезію вісімдесятників, як міфо-ритуальну форму, охарактеризовано у роботі І. Борисюк [4].

Попри те, на сьогодні мало дослідженим є шевченківський інтертекст у ліриці покоління 80-х років та потребує більш ґрунтовної літературної рецепції з погляду сучасного читача, чим і зумовлено актуальність розвідки.

Мета дослідження – простежити інтертекстуальні зв'язки з творчістю Тараса Шевченка, визначити особливості трансформації шевченківських ремінісценцій, алюзій, центонів у поезіях вісімдесятників.

Виклад основного матеріалу. Національний імператив Шевченкового слова трансформується також у творах поетичного покоління 80-х років ХХ століття, серед яких до літературної рецепції нами залучено тексти Н. Білоцерківець, П. Гірника, П. Медянки, О. Пахльовської, О. Забужко, в яких найбільш репрезентовано художні коди творчості Т. Шевченка. Як відомо, формування літературної спадщини поетів-вісімдесятників припало на часи краху тоталітарного СРСР, років перебудови, відтак вони "витворили естетику бунту проти найбільшої хвороби ХХ століття – тоталітаризму" [5: 6]. Поети апелюють до особливої естетичної моделі, вибудовуючи свою творчість на індивідуально-авторській рецепції посттоталітарного світу із його хворобами часу, філософськими розмислами про сенс життя, вивільнення художньої свідомості з-під колоніальної заангажованості та закорінення в національну традицію. Прикметно, що у їхньому поетичному доробку взаємодіють різноманітні словесно-художні коди творчості Т. Шевченка (від пафосно сповідальних до метафорично ускладнених), утворюючи багатоголосся та своєрідні інтертекстуальні зв'язки.

У творчості митців найбільше проявляються відсилання до текстів Т. Шевченка через прями та приховані цитати, алюзії, ремінісценції, що, в свою чергу, свідчить про інтертекстуальний дискурс. Як відомо, термін "інтертекстуальність", був запроваджений у 1967 році теоретиком постструктуралізму Ю. Крістєвою під впливом робіт М. Бахтіна і пов'язаний із структурно-семіотичним та філософсько-естетичним напрямом в літературознавстві. Французький дослідник Ж. Женетт запропонував такі різновиди взаємодії текстів різних типів: 1) інтертекстуальність як "співприсутність" в одному тексті двох або більше текстів (цитата, алюзія, плагіат тощо); 2) паратекстуальність як відношення тексту до свого заголовка, післямови, епіграфу тощо; 3) метатекстуальність як співвідношення тексту і підтексту;

4) гіпертекстуальність як висміювання та пародіювання одним текстом іншого; 5) архітекстуальність, що розуміється як жанровий зв'язок текстів. У свою чергу, Н. Корабльова виокремлює три основні типи інтертекстуальних відношень: текстуальні, контекстуальні та метатекстуальні зв'язки [6: 9]. Вона робить спробу узагальнити підходи до тлумачення поняття, інтертекстуальність – "це властивість твору асоціюватися з іншими творами" [6: 23].

У поетичному доробку відомої поетеси, журналістки, Н. Білоцерківець, яка дебютувала у 70-х роках ХХ століття, інтертекстуальний дискурс актуалізується через образи, мотиви, сюжети як світової, так і української літератури. Вони специфічно оприявнюються в реаліях сучасного для неї життя, порушуючи актуальні проблеми буття. Так, у збірці "Листопад" (1989), авторка вміщує поезію "Русалочка", застосовуючи архетипний образ відомої Шевченкової балади про русалку, яку "мати...понесла серед ночі у Дніпро скупати" [7: 127] і яку просила залоскотати батька, коли той вийде погуляти "над синьою водою" [7: 127]. Натомість "дніпрові дівчата" випадково залоскотали саму матір. У Шевченка твір відсилає реципієнтів, як відомо, до мотиву інцесту, який у контексті романтичної спадщини митця може тлумачитися як хаотичність, деструктивність світу. Послугуючись паратекстуальністю семантики заголовку, Н. Білоцерківець модифікує цей образ, видозмінюючи традиційний художній код шевченківської балади до альтернативної пародії. Відповідно, це призводить до формування принципово нового естетичного досвіду у вигляді іронічної медитації:

Русалочка плаче вночі під мостами Дніпра –

Вже й літо минає.

Минула любов, сигарета в руці догора –

І не догорає.

Три літа, чотири – відкрию вікно на Дніпро... [7: 210].

Назву твору актуалізовано як заголовок-провокація, заголовок-загадка, прийнятий сюрреалістичною іронією сприйняття сучасного десакралізованого образу русалоньки. До того ж, читач може упізнати алюзію до збірки Т. Шевченка "Три літа", а також водної стихії Дніпра, яка була однією із провідних сакральних міфологем у доробку митця. Позаяк у поетичній модернізації Н. Білоцерківець магічна сила цієї річки набуває профанних ознак. Також важливим структуротвірним чинником у творі є композиційне обрамлення: "Русалочка плаче вночі під мостами Дніпра / Вже під не мостами уже не-Дніпра Русалочка плаче" [7: 210], що створює особливу драматичну картину постчорнобильської дійсності.

Шевченківський топос Дніпра окреслюється у поетичному дискурсі Оксани Пахльовської, яка у 2010 році стала лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка. Найбільш цікавою, з цього погляду, видається поезія "Старий вітер. Дніпро", у якій за допомогою прямих інтертекстуальних зв'язків із заспівом шевченківської балади "Причинна" ("Реве та стогне Дніпр широкий" створено фактично нову адаптацію вже не романтичної картини бурі на Дніпрі, а сучасної техногенної загрози та екологічного лиха:

Вночі він бродить площами Подолу,

когось про щось питає крізь туман:

– Де ж верби ті, що я їх гнув додолу?

І хвилі ті, що я тут підіймав?

А ті сичі, що тут перекликались?

А ясен той, що раз у раз скрипів?

Чого ж вони мене не дочекались? –

живі, реальні або хоч напівживі

– А де ж той дим – отих домашніх вогнищ?

Гарчать кругом сталеві двигуни.

– Чого ж ти, Дніпре, не ревеш, не стогнеш?

Ревти забув – то хоч би застогни [7: 146].

Як бачимо, ретранслявання такої катастрофи відбувається через уведення до поезії численних риторичних запитань, які поступово нарощуються і засвідчують вкрай суб'єктивний моральний імператив авторки, її незгоду із наслідками постіндустріального життя ("Гарчать кругом сталеві двигуни"), що загрожує природним локусам країни. Така риторична діалогічність вибудовує іронічну фінальну антитезу ("Чого ж ти, Дніпре, не ревеш, не стогнеш? / Ревти забув – то хоч би застогни") [7: 146], символізуючи хвору реальність сьогодення. Прикметно, що О. Пахльовська не змінює у поезії шевченківську строфіку: дванадцятирядкова строфа природним чином упорядковує власне віршову композицію.

Оригінальний інтертекстуальний дискурс ідилії "Садок вишневий коло хати" Т. Шевченка репрезентовано у представника поетичної генерації 80-х років, Лауреата Шевченківської премії 2012 року – Петра Мідянки. Вже у самій назві поезії "Травнева варіація з хрущами" застосовується алюзія, яка генерується із прототекстом. У жанровій формі варіації, тобто "повторенні теми чи мотиву

якогось твору у дещо зміненому вигляді при збереженні основного змісту" [6: 10], реалізується візуально-художній вимір Шевченкового твору – відтворення ідилічного топосу України. Цей автор змальовує у поезії сучасний маргінальний часопростір Львова, художню культуру рідного краю, однак акцентуючи на колоритних шевченківських праобразах "травневих хрущів", "вишневого листя у завітчаних садах":

Хрущі травневі! Ваш тепер політ
У цій долині, у блакитній димці...
їсте вишневе листя, тішить цвіт,
А хтось затався: шкідники, ординці!...
Як солодко клекоче з нір вода:
З водою разом се тремке гудіння.
І сяють по завітчаних садах
їх крильця – перламутрові одіння.
Ми прагнули цих райдужних створінь,
Мов паростків бузку і жимолості,
Від льоту їх, надривчастих гудінь
Поля були зелені – стоголосі [7: 104].

Варто зауважити, що в поетичній рецепції П. Мідянки спостерігаємо стилістичну гру із претекстом Т. Шевченка: він послуговується національними архетипними образами саду, вишень, хрущів, котрі поєднуються із осмисленням спільних історичних чинників імперського дискурсу, адже Шевченкова поезія була написана, як відомо, на самоті в казематі. Творчість поетів-вісімдесятників (зокрема, і П. Мідянки) тяжіє в цьому аспекті також до звільнення від радянського колоніального Я, повернення до фольклорної стихії, першовитоків буття людини. У фіналі поезії окреслюється філософська констатація риторичного уславлення країни: "Та травень наш! Ще й як гудуть хрущі, / Народжені по всенькій Україні!" [7: 104]. Окрім того, у тексті конкретизується постать Т. Шевченка як одного із духовних батьків покоління літератури 80-х років.

Альтернативний образ Шевченка та інтертекстуальні зв'язки з його творами актуалізовані також у поемі-циклі "Спадщина" Павла Гірника, чий літературний дебют відбувся у 1983 році (збірка поезій "Спрага". У рецепції постаті духовного Пророка нації поет тяжіє до сповідальної манери та декларативної пафосності:

Шевченкові слова,
що може окупи,
Навіть мури міцні розтрощити.
Може сіяти зерна любові,
З бідаками ножі освятити.
Чи вербою схилитися в тузі,
Добрим сонцем зійти над полями,
Чи розвистись калиною в лузі
І затьохкати над гроном духмяним [7: 108].

У творі повсякчас з'являється стереотипізований образ Шевченка-романтика, "бунтаря", "мученика", селянина у кожусі або творця національної історії. У другій частині поеми "Шевченко. Автопортрет зі свічкою" привертають увагу прямі інтертекстуальні зв'язки – цитати, імена, центони, котрі уведено до основного тексту. Наприклад, риторичне ствердження "Возвеличу малих отих рабів німих!" [7: 109], безумовно, звертають погляд реципієнта на Шевченкове "Подражаніє 11 Псалму" (1859), метафорика якого пов'язана також із мотивом мистецтва як оберега національного буття людини. Вочевидь, такі залучення поглиблюють біографічний та духовнотворчий контексти поеми. Окрім того, П. Гірник увиразнює образ ліричного героя, вводячи літературно-художній антропонім Тараса Трясила з Шевченкової поеми "Тарасова ніч": "Назвали батька, як Скороду / Мене – Тарасом, як Трясила" [7: 110]. Як бачимо, інтертекстуальні зв'язки з творчістю Шевченка у поемі П. Гірника чисельні та різноманітні. Вони стають основою для розпізнавання, з'ясування нових семантичних кодів у межах твору. Попри сприймання Шевченкової творчості через наявну декларативність, поет-вісімдесятник відчуває внутрішнє прагнення "о-мовити" травматичні місця нашої історії разом зі словом Кобзаря, яке "лікує, плаче й попелить" [7: 110].

Своєрідним метатекстом Тараса Шевченка є творчість Оксани Забужко, чий поетичний дебют припав на "імперські" 80-і роки, коли 1985 р. вийшла збірка "Травневий іній". Слід звернути увагу на той факт, що у доробку мисткині простежується стійка потреба звільнити Шевченкове слово від нав'язаних посттоталітарною добою стереотипів інтерпретації поета як борця проти кріпосництва, пророка, месії та розробленням власної моделі рецепції його образу. Такою репрезентацією стала монографія "Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу" (1997), у якій творчість митця актуалізована у постколоніальному контексті "кінця профанної історії перед лицем глобальних (...) катастроф" як

"головного духовного набутку України" [8: 111]. У свою чергу, поезія для О. Забужко стала джерелом звільнення від імперських впливів та ідеологем. У книзі есе "Хроніки від Фортінбраса" вона підкреслює, що "поезія – це обіцянка визволення (навіть якщо слугує для визволу виключно самим поетам!)" [9: 146].

У культурній матриці поетичної спадщини О. Забужко, як представниці молодшого покоління вісімдесятників, неодноразово виникає шевченківський інтертекст, закодований як через прямі, так і приховані алюзії та ремінісценції. Такими прямими інтертекстуальними зв'язками є, передовсім, епіграфи. З цього погляду цікавим видається звернутися до функціонування у поезії "Полон Рогніди" (збірка "Травневий іній") надтекстової цитати, взятої з четвертої частини поеми Т. Шевченка "Царі": "Владимир князь перед народом / Убив старого Рогволода, / Потя народ, княжну поя, / Отиде в волості своя..." [10: 26]. Ця частина поеми, як відомо, побудована як драматична оповідь про історію князя-завойовника Володимира та полоцької княгині Рогніди у площині російського імперського дискурсу злочинця "отих царів, катів людських" [10: 145].

За допомогою паратекстуальності (епіграфу) О. Забужко веде уявний діалог із Т. Шевченком, позаяк модернізуючи сюжет киеворуської оповіді: актуалізує моделі взаємодії маскуліної жінки (Рогніди) та злочинного чоловіка – державотворця-підкорювача (Володимира): "Я явлюсь тобі – наче сила, на ім'я ворожбитом названа. / Як ти люто мене запрагнеш – мов голодна утроба скорини!..." [7: 28]. Попри те, звільнення для Рогніди від поганця можливе за умови його вбивства: "Я ховаю під сукню ножа / У чеканні цієї ночі, / Я звільнюся, коханий, поклич мене, любий, поклич..." [7: 28]. Отже, епіграф не лише виявляє концепцію твору, але й задає модель творення альтернативного образу княгині.

Поезію "Зворотня адреса, або Поема проводу" (збірка "Автостоп") випереджають два епіграфи. Перший взятий із Шевченкового послання "І мертвим, і живим, і ненародженим...": "Ох, якби те сталося, щоб ви не вертались..." [10: 114]. Цікаво, що поетеса розпочинає свій твір із стилістичного прийому апосіопези, відповідаючи на шевченківські слова з епіграфу: "...І ми повернулись" [7: 114]. У центрі поезії – різнополюсні картини сучасної руйни на Україні, часи колоніально-тоталітарної дійсності. З одного боку –

Земля розволочена, наче жона чужоложна,
З-під ніг нам сочила, мов пасоку, яловий піт.

З остиглих чавунок тягнуло снітявим і трупним.

Луна відзивалась на брязк – ніби мала цей звук на слуху [7: 114].

З іншого – О. Забужко використовує постмодерністські ремінісценції, що апелюють до містерії Т. Шевченка "Великий льох", яка стала, як відомо, втіленням філософсько-поетичної концепції історії України – злуки з Московією та фатальних для нації політичних, соціокультурних наслідків. Маркерами проімперської ситуації у поемі є русифікована та жаргонна лексика новітніх "гречкосіїв" – "... синів" [7: 114].

Ачей докопаємось, ..., до Великого льоху!

Плювали в долоні – й вганялись лопатами в персть!... [7: 114].

Авторка осмислює, як в умовах бездержав'я, жорсткого колоніального тиску українці продовжують поступ додому – до вільної України:

Прости нас, о Боже: нам просто хотілось додому –

До того, який ми наснили за кілька століть.

Куди ж нам тепер – погорільцям, скитальцям з саквами?

В які небеса нам гугнявити звуком пустим... [7: 118].

Тож метонімічний епіграф з Шевченкового твору ніби "цементує" всю поему О. Забужко і сприймається як частина діалогу митців двох епох, породжених розлогими імперативами російської експансії на території України та потребою захисту своєї нації від колонізаторів.

Відгомін шевченківських ремінісценцій імперського дискурсу реалізується також у поезії О. Забужко "Крим. Ялта. Прощання з імперією" (1994 р.). Тут окреслюється "парадигма української історії", мікросвітом якого постає "розвалений час" приморського міста, який викликає страх:

Недовіра до місця – ось те, чого справді учила

Нас імперія: тим я з дитинства й боялася щілин [7: 110].

Страх, як блики крізь листя, торкає юрбу ворущку,

Що тече по бульвару, – сюд-туд в ній мигне ветеранське карчило,

Та з повітря московський акцент обпікає, мов чилі,

Піднебіння – гортань – стравохід – і гузничу кишку... [7: 111].

Попри таку приречено-скорбну тональність у вірші накреслюється оптимістичний мотив: "А попереду – море, яке не здолаєш убрід. / Пропливи! Проживи!" [7: 111]. Ці слова відсилають читача до Шевченкового кавказького топосу, де суголосно звучить: "Борітеся – поборете, / Вам бог помагає! / За вас правда, за вас слава / І воля святая!" [10: 11].

Тож, на сторінках поетичних збірок О. Забужко повсякчас з'являються тексти Т. Шевченка, в яких оприявнюються художні коди творчості великого митця із сакральними словами: "Бог", "народ", "Україна" (з розкотистим "р-р" "батьківщина" [8: 126].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, у художньому світі поетичного покоління 80-х років ХХ століття (Н. Білоцерківець, П. Гірника, О. Пахльовської, П. Медянки, О. Забужко) представлений значний ряд інтертекстуальний зв'язків Шевченкового дискурсу, які присутні на різних рівнях (від традиційної декларативно-сповідальної патетики (поезії П. Гірника), до проєкцій "постчорнобильського" покоління (лірика Н. Білоцерківець, О. Пахльовської) та у світлі постколоніальної рецепції (поезії О. Забужко).

У перспективі дослідження знаходиться вивчення літературного доробку Тараса Шевченка в інтерпретаційному дискурсі поетичної спадщини неоавангардного угруповання "Бу-Ба-Бу", учасники якого репрезентують явища масової карнавальної сміхової рефлексії у постчорнобильську добу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гундорова Тамара Козак Дармограй і Шевченко в масці [Електронний ресурс] / Тамара Гундорова // Українська правда. Історична правда. – Режим доступу до джерела : <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/8/141809/>.
2. Анісімова Н. П. Безсилі бунтарі чи Титани духу: поетичне покоління 80-х років як естетичний феномен доби / Н. П. Анісімова // Актуальні проблеми іноземної філології : [міжвуз. зб. наук. ст.] / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – Вип. 3 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 366–377.
3. Лебедінцева Н. М. Українська поетична свідомість кінця ХХ ст. : трансформація архетипу Великої Матері : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / НАН України; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка / Наталія Михайлівна Лебедінцева. – К., 2003. – 20 с.
4. Борисюк І. В. Стилєтворчі функції міфо-ритуальних форм у поезії вісімдесятників (В. Герасим'юк, І. Римарук, І. Малкович) : дис... канд. філол. наук : 10.01.01 / Національний ун-т "Києво-Могилянська академія" / Ірина Василівна Борисюк. – К., 2006.
5. Даниленко В. Історія одного ісходу / В. Даниленко // Квіти у темній кімнаті : Сучасна українська новела / Упоряд., передм., літ. ред. В. Даниленко. – К. : Генеза, 1997. – С. 5–18.
6. Кораблева Н. В. Інтертекстуальність літературного произведения / Н. В. Кораблева. – Донецьк : Кассіопея, 1999. – 28 с.
7. Вісімдесятники. Антологія нової української поезії / автор-упорядкув. Ігор Римарук / видавництво Канадського інституту українських студій : Едмонтон, 1990. – 203 с.
8. Забужко О. С. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / Оксана Забужко. – К. : Абрис, 1997. – 144 с.
9. Забужко О. С. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика / О. С. Забужко. – К. : Факт, 2009. – 352 с.
10. Шевченко Т. Г. Кобзар [Текст] : 5-ге видання, повне / Т. Шевченко. – Переяслав – Хмельницький, 2005. – 162 с.

REFERENCES (TRANSLATED/TRANSLITERATED)

1. Hundorova Tamara Kozak Darmohray i Shevchenko v mastsi [Kozak Darmohray and Shevchenko in the Mask] [Elektronnyy resurs] / Tamara Hundorova // Ukrayins'ka pravda. Istorychna pravda [Ukrains'ka Pravda. The Historical Truth.]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/8/141809/>.
2. Anisimova N. P. Bezsyli buntari chy Tytany dukhu : poetychne pokolinnya 80-kh rokiv yak estetychnyy fenomen doby [Impotent Rebels or Titans Spirit : Poetic Generation of 80 Years as an Aesthetic Phenomenon of Day] / N. P. Anisimova // Aktual'ni problemy inozemnoi filolohii [Modern Problems of Foreign Philology] : [mizhvuz. zb. nauk. st.] / [vidp. red. V. A. Zarva]. – Donetsk : Yugo-Vostok, 2009. – Vyp. 3 : Lnhvistyka i literaturoznavstvo. – S. 366–377.
3. Lebedyntseva N. M. Ukrayins'ka poetychna svidomist' kintsya XX st. : transformatsiya arkhetypu Velykoyi Materi [Ukrainian Poetic Consciousness of the Late Twentieth Century : Transformation of the Archetype of the Great Mother] : dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.01 ; NAN Ukrayiny ; Instytut literatury im. T. H. Shevchenka / Nataliia Mykhalivna Lebedyntseva. – K., 2003. – 20 s.
4. Borysiuk I. V. Styletvorchi funktsii mifo-rytual'nykh form u poezii visimdesiatnykiv (V. Herasymyuk, I. Rymaruk, I. Malkovych) [Stillwork Functions of the Mytho-Ritual Fforms of Poetry Usertesting (V. Gerasymyuk, I. Rymaruk, I. Malkovich)] : dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.01 ; Nacional'nyi un-t "Kyievo-Mohyl'ianska akademiia / Iryna Borysiuk. – K., 2006.
5. Danylenko V. Istoriiia odnogo iskhodu [The Story of Exodus] / V. Danylenko // Kvity u temni kimnati : Suchasna ukrains'ka novela [Flowers in a Dark Room : a Modern Ukrainian Novel] / V. Danilenko / Uporiad., peredm., lit. red.. V. Danylenko. – K. : Heneza, 1997. – S. 5–18.
6. Korableva N. V. Intertekstual'nost' lyteraturnoho proyzvedeniia [The Intertextuality of the Literary Work] / N. V. Korableva. – Donetsk : Kassiopeia, 1999. – 28 s.
7. Visimdesiatnyky. Antolohiia novoi ukrain'skoi poezii [Anthology of New Ukrainian Poetry] / avtor-uporjadkuv. Ihor Rymaruk / vydavnytvo Kanads'koho instytutu ukrains'kykh studii : Edmonton, 1990. – 203 s.
8. Zabuzhko O. S. Shevchenkiv mif Ukrainy. Sproba filosof's'koho analizu [Shevchenko's Myth of Ukrainy. The attempt of Philosophical Analysis] / Oksana Zabuzhko. – K. : Abrys, 1997. – 144 s.

9. Zabuzhko O. S. Khroniky vid Fortinbrasa. Vybrana eseistyka [Chronicles from Fortinbras'. Selected Essays] / O. S. Zabuzhko. – К. : Fakt, 2009. – 352 s.
10. Shevchenko T. H. Kobzar [Tekst] [Kobzar]: 5-te vydannia, povne / T. H. Shevchenko. – Perejaslav – Khmelnyts'kyi, 2005. – 162 s.

Косарева Г. С. Творчество Тараса Шевченко в интертекстуальном дискурсе поэтов-восьмидесятников.

В статье актуализировано поэтическое творчество Т. Шевченко сквозь призму лирики поэтического поколения 80-х годов XX века. Целью статьи является выяснение интертекстуальных связей с поэзией Т. Шевченко, в частности, определение особенностей трансформации содержательных и формальных факторов в произведениях Н. Белоцерковец, А. Пахлёвской, П. Медянки, П. Горняка, А. Забужко.

Акцентируется на семантической роли паратекстуальных (заголовки-провокация, эпиграф), интертекстуальных (аллюзии, прямые цитаты, имена, цитаты) составляющих.

Ключевые слова: *интертекстуальные связи, аллюзии, заголовок, эпиграф, альтернативная пародия.*

Kosarieva H. S. Taras Shevchenko's Works in the Intertextual Discourse of the Poets of the Eighties.

Despite of diversity of study of Taras Shevchenko's works in terms of intertextual relations of different literary generations of writers, today Shevchenko's intertext in lyric of generation of 80-s of XX century is underexplored and requires a more thorough literary reception from the point of view of a contemporary reader, what explains expedience of the study. Moreover, relevance of this issue is caused by the necessity to deepen theoretical notions on the category of intertext and principles of analysis of intertextual characteristics of literary texts. The object of study is poetic heritage of N. Bilotserkivets, A. Pachlovska, P. Medyanka, P. Girnyk and O. Zabuzhko.

The purpose of this article is to trace intertextual discourse Shevchenko's imperative that is updated via transformation of content and formal factors in the works of the above artists. Scientific methods used in the article are as follows: intertextuality, hermeneutic, method of motive analysis, as well as elements of mythocriticism. The study makes a focus on the semantic role of paratextual (title-provocation and epigraph) and intertextual components (allusions, direct quotes, names and pastiches). Based on study of specific features of intertextual relations with creative works of T. Shevchenko in the lyric of generation of 80-s of XX century we may conclusion that intertextual discourse of Shevchenko in the art world of poets of 80-s is represented at the level of genre specificity of poetry (from traditionally declarative pathetic of poetry of P. Girnyk) to poetic reflections of "post-Chernobyl generation" (lyrics of N. Bilotserkivets and O. Pachlovska) and in the light of postcolonial reception (poetry of A. Zabuzhko).

Key words: *intertextual relations, allusion, title, epigraph, alternative parody.*